

Bilag til Observatoriets foretræde for Folketingets Kulturudvalg

Brorfelde 8. maj 2024

Observatoriet er beliggende i Brorfelde uden for Holbæk. Observatoriet blev opført af Københavns Universitet i 1950'erne, der drev stedet som aktivt observatorium frem til 1996. Observatoriet er fordelt på 40 hektar jord, hvorpå der står 11 bygninger.

Siden købte Holbæk Kommune jorden og bygningerne, og [Observatoriet](#) er i dag et opdagelsescenter for astronomi, geologi, biologi og tech. På Observatoriet kan besøgende gå på opdagelse fra jordens indre og ud til mælkevejen.

Observatoriet har 42.000 gæster årligt. Observatoriet modtager 2,9 mio. kr. i årlig støtte fra Holbæk Kommune, har en egenindtjening på ca. 2 mio. og modtager mellem 1-1,5 mio. kr. årligt i støtte fra private fonde.

Varetagelse af unik fredningsgrad bør være en statslig opgave

Staten støtter adskillige kultur- og naturområder, der er underlagt fredning. Observatoriet er det eneste sted i Danmark, der har 3 fredninger. Det til trods modtager Observatoriet ikke statsstøtte. På Observatoriet er både landskabet, de 11 bygninger og mørket fredet.

Det bør være en statslig opgave at støtte det område i Danmark, der har flest fredninger.

Ligestilling af kultur-, kunst- og naturhistorie

Ifølge Danmarks Statistik er der blot 6 naturhistoriske museums-besøgssteder i Danmark. Dertil er der 16 Videnspædagogiske Aktivitetscentre. Af dem har blot tre naturvidenskabeligt fortegn. Til sammenligning er der 283 kultur- og 61 kunsthistoriske besøgssteder.

Naturvidenskaben har altså betragteligt dårligere betingelser for at fortælle sine historier og engagere danskerne i dem, end kunsten og kulturen har det.

Observatoriet opfordrer til, at man fra politisk side udligner skævvridningen mellem naturhistoriske-, kulturhistoriske- og kunsthistoriske museer gennem en investering i naturvidenskabelige formidlings- og oplevelsescentre.

Observatoriet - et kulturhus for science

Danmark mangler et naturvidenskabeligt kulturhus – et mødested for dem, der ikke føler sig hjemme i håndbold- eller fodboldklubben. Et kulturhus, hvor ligesindede med interesse for eksempelvis astronomi kan mødes.

På Observatoriet går børn og unge til science i sin fritid og holdene bliver fyldt op, så snart man kan melde sig til. Dette tilbud vil vi gerne udvide, f.eks. med familiescience. Og ikke mindst vil vi

gerne udvide tilbuddet geografisk, så borgere i andre dele af landet også kan tage del i Observatoriets populære science-programmer.

Et udvidet scienceprogram, vil involvere og engagere nye generationer i STEM-relaterede fag.

En håndsrækning til STEM-uddannelserne og dansk erhverv

Dansk Industri [anslår](#), at der kommer til at mangle 25.000 STEM-kandidater i 2030. Dansk Erhverv kalder det [bekymrende](#), at antallet af ansøgere til naturvidenskabelige uddannelser på universiteterne falder. En [undersøgelse](#) fra tænketanken DEA og Microsoft viser, at 54% af forældrene til drenge mener, at deres søn kan søge ind på et STEM-fag, mens tallet for forældre til piger kun er kun 26%.

STEM-uddannelserne mister mange kvalificerede kvindelige ansøgere pga. en strukturel forudindtagethed hos forældrene. Observatoriet hjælper med at engagere fremtidige generationer og deres forældre i STEM-fagene.

Observatoriet har godt fat i kvinder og børn

Observatoriet har særligt gode erfaringer med at engagere kvinder og børn i aktiviteter med STEM-relateret indhold. Observatoriet skubber således til de strukturelle barrierer, forældrene udgør for at flere piger søger ind på STEM-fag.

Observatoriets tal for kønsfordeling viser, at 71 procent af billetkøberne er kvinder, mens 29 procent er mænd. Samme kønsfordeling går igen, når man ser på fordelingen af følgere Observatoriets SoMe-kanaler.

Besøger alle SFO'er i kommunen hvert år

Observatoriet har bygget en rullende miniversion af vores astronomitilbud ind i en flyttebil, som vi kalder *Karlsvognen*. Når Karlsvognen kommer på besøg, kan børn og unge f.eks. bygge og opsende egne raketter og opstille en planetsti på skoler og i SFO'er.

Karlsvognen besøger i løbet af et kalenderår samtlige SFO'er i Holbæk Kommune, og introducerer dermed børn og unge til science på en sjov, involverende og engagerende måde. Det reflekterer også ud i tilbakemeldingerne, vi får fra både børn og unge og pædagogerne i de SFO'er, vi besøger.

Dette tilbud ønsker Observatoriet at udvide ud over kommunegrænsen.

Den naturvidenskabelige dannelse skal være en del af den almene dannelse

Danskerne skal være på fornavn med naturvidenskabens danske stjerner, som de er det med både historiske og aktuelle personer inden for litteratur, musik og kunst. Derfor skal naturvidenskaben også præsenteres i kunstnerisk, kulturel og æstetisk sammenhæng.

Danskerne skal kende til Bohrs omfattende bidrag til kvantemekanikken og til John Leif Jørgensens arbejde med instrumenter og metoder, der bruges på stort set alle rummissioner. Der skal etableres en naturvidenskabelig kanon, som danskerne kender.

Ulige fordeling af statens kulturmidler i Danmark

Observatoriet ligger i Region Sjælland. Af [regeringsgrundlaget](#) fremgår det, at regeringen ”vil styrke kulturen i hele landet”. Ønsket om at styrke kulturen i hele landet står i kontrast til den aktuelle virkelighed, hvor Region Sjælland er økonomisk underprioriteret.

Af Danmarks Statistik fremgår det, at Kulturministeriets udbetalinger pr. borger i 2019 favoriserede borgere i hovedstaden, mens borgerne i Region Sjælland med afstand modtog færrest midler pr. indbygger. Således var udbetalingen pr. borger i Region Hovedstaden 1.735 kr., mens borgere i Region Sjælland måtte lade sig nøje med 359 kr. pr. borger.

Den ulighed bør regeringen udligne, således at borgere i Danmark, uanset postnummer, får samme adgang til kultur.

Manglende statslig finansiering betyder kommunal opgavevaretagelse

Da Observatoriet alene modtager vores driftsstøtte fra Holbæk Kommune, gennemfører vi vores projekter og initiativer inden for kommunegrænsen.

Kulturminister Jakob Engel-Schmidt har [efterspurg](#)t sammenhæng mellem statslig og kommunal støtte. Observatoriets ambition er at varetage nationale opgaver, hvilket vil kræve et økonomisk statsligt engagement i Observatoriet.